

Калайджия

катуна си на края на селото, циганките се разшетваха из махалите, просеяха хляб и брашно... Мъжете обикаляха и викаха: - Калайджията, калайджията! Събираха бакъри, казани, тави, медни сахани и черпаци. Палеха огън срещу нас – на герена, сядаха на земята, стопяваха калая и бакърите заблестяваха със сребристия си цвят” (Бойков 2008: 288; Маринов 1962: 248; Иванова, Кръстев 2006: 102).

През м. март 1943 г. трима калайджии от с. Килифарево, Търновско, гр. Севлиево и с. Бузовци, Търновско идват от с. Шейново и отиват в с. Крън, Казанлъшко. Калайджия от Неврокопско идва от Долно Сахране и отива в Горно Сахране, Казанлъшко (ТДА Стара Загора, ф.88-к, оп.1, а.е.201, л.5, 10, 28, 38, 41).

Чаршията, обособеното място за търговска дейност във всеки град в границите на Османската империя, освен икономическо, има и социално, културно и религиозно значение. Най-често чаршиите се формират по занаяти на етнически принцип. Тук е и пространството на мъжа.

Циганите занаятчии, работещи своята професия в градовете, на места също имат свои занаятчийски чаршии. През август 1853 г. Стара Загора силен пожар, възникнал от един турски тюфекчийски дюкян, за шест часа изпепелява всичките 31 чаршии, в т.ч. балтаджийска, демирджийска, налчаджийска (Цариградски вестник, бр.136 от 29 август 1853).

По-късно, в годините на Третата българска държава, въпреки че намалява занаятчийското производство, търговските улици запазват и разширяват тези си функции. Жената вече също има място тук като клиент. В първите десетилетия след Освобождението в Шумен в казанджийската чаршия са събрани всички дюкяни на казанджиите. Калайджиите, най-вече цигани, са пръснати сред тях. Чаршията на циганите-налбанти и железари е т.нар. Бит пазар (Руменов 2010: 76).

Цигани занаятчии са членове и на *еснафските организации* – занаятчийски сдружения в даденото населено място. В Османската империя те са фактор за икономическо и социално развитие. В тях членуват само мъже, като това ги поставя в по-горна социална категория. В записките си Евлия Челеби, като ползва изготвения по нареждане на Мурад IV (1623-1640) списък на еснафите в Истанбул, пише за еснафа